

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.KOA-067-и назди Институти забон ва адабиёти ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакии АМИТ оид ба диссертатсияи Насимов Нуриддин Исоевич дар мавзуи «Пажухиши лингвофолклористикаи Сари Хосор (чанбаҳои овой ва вожагонӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илми филология аз рӯйи ихтисоси 10-02-00 – Забоншиносӣ (10.02.01 – Забони тоҷикӣ)

Диссертатсияи Насимов Нуриддин Исоевич дар мавзуи «Пажухиши лингвофолклористикаи Сари Хосор (Чанбаҳои овой ва вожагонӣ)» ба таҳқиқи паҳлуҳои мухталифи фонетикию лексии матнҳои фолклории Сари Хосор бахшида шудааст.

Дар даврони соҳибистиқлолии кишвар рушди забони тоҷикӣ ва лаҳҷаҳои он равиши наву замонавӣ пайдо кард. Лингвофолклористика ҳамчун илм ва фанни таълимӣ, ки яке аз бахшҳои илми забоншиносӣ маҳсуб мешавад, дар солҳои 70-уми асри ХХ пайдо гашта, ривоч ёфтааст. Таҳқиқоти мазкур дар забоншиносии тоҷик сароғози омӯзиши мукаммали лингвофолклористии матнҳои фолклорӣ ба шумор меравад.

Яке аз хусусиятҳои умдаи пажухиши забони жанрҳои гуногуни матнҳои фолклорӣ бо назардошти масъалаҳои лингвофолклористӣ дар он зоҳир мегардад, ки тавассути таҳқиқи онҳо вазъи забони адабию гуфтугӯӣ, лаҳҷаҳо, ҳаёти сиёсӣ иҷтимоӣ, иқтисодӣ фарҳангӣ, касбу кор, ҳунар, шуғл, рӯзгор, расму оин, маросимҳо, мавқеъ, шароити зиндагӣ ва дар умум таърихи мардум ва даври замони муайян дар муқоиса бо забони адабию лаҳҷаҳо ва ҳаёти муосири он аён мегардад, ки ин нуктаҳо мубрамияти таҳқиқи мавзуи мазкурро ташкил додаанд.

Диссертант зимни таҳқиқ вобаста ба мавзӯ асарҳои зиёди донишмандони хориҷию ватаниро оид ба забоншиносию фолклоршиносӣ ва лингвофолклористика омӯхта, натиҷагирӣ кардааст.

Мақсади асосии таҳқиқро омӯзишу баррасии чанбаҳои овоию вожагонии лингвофолклористикаи Сари Хосор ва вазифаҳои онро пажухиши масъалаҳои назариявӣ дар робита ба забон, фолклор ва

лингвофолклористика, хусусиятҳои овозии фолклори Сари Хосор, таҳқиқи ҳодисаҳои фонетикӣ, ҷанбаҳои лексии фолклори Сари Хосор, муайян кардани дараҷаи истифодаи диалектизмҳо дар фолклори Сари Хосор ва таснифи онҳо ташкил додаанд.

Асоси назариявӣ амалӣ ва методологии таҳқиқоти мазкур асарҳои илмиву назариявӣ ва амалии забоншиносону фолклоршиносоне, ки соҳаҳои мухталифи забону фолклорро дар робита ва минбаъд ҳамчун илми мустақили лингвофолклористӣ таҳқиқ намудаанд, махсуб мешавад.

Аҳамияти назариявӣ таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки диссертатсия метавонад ба муҳаққиқон, пажӯҳишгарон, мутахассисони соҳаи забоншиносӣ, фолклоршиносӣ, лингвофолклористика ва дар умум донишмандон, олимон ва ихлосмандони соҳаҳои гуногуни зикрффта роҳнамо бошад.

Асосҳои методологии таҳқиқро истифодаи усулҳои мушоҳида, шарҳдиҳӣ, таҳлил ва таҳқиқи муқоисавӣ, ҳамзамонӣ (синхронӣ) ва ё таърихӣ (диахронӣ) ташкил додаанд.

Навоварии илмӣ таҳқиқи мазкур, пеш аз ҳама, сароғози истифодаи истилоҳи **лингвофолклористика** ва ҳамчун илм ва фанни таълимӣ мустақил шинохта шудани он дар забоншиносии тоҷик ба шумор меравад.

Масъалаи аз назари лингвофолклористӣ амалан ба роҳ мондани пажӯҳиши матнҳои фолклорӣ, алалхусус фолклори Сари Хосор, дар илми забоншиносии тоҷик бори аввал аст. Ва ин метавонад барои таҳқиқи маводи фолклорӣ дар забоншиносии тоҷик замина гузорад.

Ҳамчунин дар асоси натиҷа ва хулосаи таҳқиқи мавзӯ ва масъалаҳои лингвофолклористӣ мумкин аст дар муассисаҳои илмӣ ва таълимӣ ҷумҳурӣ лингвофолклористика ҳамчун соҳаи илм, фан ва ё ихтисоси нав ба роҳ монда шавад.

Бо назардошти аҳамияти амалии таҳқиқ натиҷаи диссертатсия метавонад дар муассисаҳои илмӣ олии таълимӣ зимни машғулиятҳои назариявӣ амалии фанҳои марбут ба забоншиносию фолклоршиносӣ ва лингвофолклористика, ҳамчунин курсҳо ва семинарҳои тахассусӣ доир ба лаҳҷашиносӣ, фразеология ва услубшиносӣ, инчунин ҳангоми тартиб

додани луғату фарҳангҳои лингвофолклористӣ, диалектологӣ, фразеологӣ ва барномаҳои таълимӣ, маҷмуаи таълимию методӣ ва дастурҳои таълимӣ аз фанҳои зикргардида истифода гардад.

Диссертатсия мутобиқи ихтисосҳои забоншиносӣ, фолклоршиносӣ ва адабиётшиносӣ таҳия шуда, заминаи таълифи он бо равишҳои илми филология ва нақшаи дурнамои корҳои илмию таҳқиқотии самтҳои афзалиятноки рушди илм мувофиқат менамояд.

Кори таҳқиқии Н. И. Насимов дар забоншиносии тоҷик як навоварии илмӣ ва муайян сохтани хусусиятҳои фонетикӣ лексикӣ матнҳои фолклории Сари Хосор, ки то имрӯз ба таври диссертатсионӣ таҳқиқ нагардида буд, нишонаи навгонии кор маҳсуб меёбад.

Хулосаи кор мазмуну муҳтавои диссертатсияро фаро гирифта, пешниҳод ва тавсияҳо ба мантиқи таҳқиқ муносиб мебошанд.

Диссертатсия ба талаботи бандҳои 34-35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

Диссертатсия аз тарафи унвонҷӯ мустақилона навишта шуда, масоили матраҳшуда пайҳам ва мантиқан тарҳрезӣ гардида, дорои мазмуну муҳтавои ягонаи илмӣ мебошад.

Натоҷ, хулосаю тавсияҳо ва нукоти илмӣ барои ҳимоя пешниҳодшуда аз саҳми шахсии муаллифи диссертатсия шаҳодат медиҳанд.

Мавзӯ ва мазмуну таҳқиқи диссертатсионӣ бо шиносномаи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илми филология аз рӯи ихтисоси 10-02-00 – Забоншиносӣ (10.02.01 – Забони тоҷикӣ) мувофиқ мебошад.

Муҳтаво ва натиҷаҳои кори диссертатсионӣ ва тавсияҳои муаллиф дар 3 монография, 2 луғат ва 24 мақола, ки 20-тои он дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъби расидаанд, инъикос ёфта, бо мазмун ва мавзӯи кори диссертатсионӣ алоқаманд мебошанд. Автореферати диссертатсия низ мазмуну муҳтавои диссертатсияро фаро мегирад. Теъдоди мақолаҳои илмӣ нашркардаи диссертант ба талаботи

бандҳои 34 ва 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» мувофиқат мекунанд.

Дар диссертатсияи Насимов Нуриддин Исоевич маводи истифодашудаи иқтибосӣ бо ишора ба муаллиф ё маъхаз пешниҳод гардидааст. Ин гувоҳи он аст, ки банди 37-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» риоя гардидааст.

Хулосаи умумии диссертатсия дастовардҳои таҳқиқ, мазмуну муҳтаво ва моҳияти масъалаҳои асосии корро муайян намуда, дурнамои мавзӯи кори диссертатсиониро нишон медиҳад. Муҳимии таҳқиқ, навоариҳои илмии диссертатсия ва арзиши илмию амалии корро ба эътибор гирифта, комиссияи экспертӣ ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи Насимов Нуриддин Исоевич дар мавзӯи «Пажӯҳиши лингвофолклористикаи Сар Хосор (Ҷанбаҳои оғӣ ва вожагонӣ)» кори таҳқиқии анҷомёфта ва ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, он барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илми филология аз рӯйи ихтисоси 10-02-00 – Забоншиносӣ (10.02.01 – Забони тоҷикӣ) ба ҳимоя тавсия дода мешавад.

Комиссияи экспертӣ дар асоси банди 60-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Насимов Нуриддин Исоевич дар мавзӯи «Пажӯҳиши лингвофолклористикаи Сар Хосор (Ҷанбаҳои оғӣ ва вожагонӣ)» кори анҷомёфта буда, барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илми филология аз рӯйи ихтисоси 10-02-00 – Забоншиносӣ (10.02.01 – Забони тоҷикӣ) дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-067-и назди Институти забон ва адабиёти ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакии АМИТ тариқи овоздиҳии ошкоро ба ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи экспертӣ муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқонашон ба ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ мувофиқат доранд,

ба хайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

Салимов Рустам Давлатович – доктори илми филология, профессори кафедраи забони русии Донишгоҳи славянии Россия-Тоҷикистон;

Ҳомидов Дилмурод Раҷабович – доктори илми филология, профессори кафедраи таърихи забон ва типологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон;

Ғаффоров Абдушукур Одинашоевич – доктори илми филология, профессор, мудири кафедраи таҳсилоти ибтидоии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айнӣ.

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода** пешниҳод мешавад.

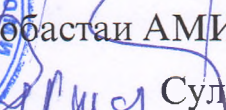
4. Барои гузоштани эълони ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои Института забон ва адабиёти ба номи А. Рудакии АМИТ ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

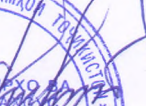
5. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис ва ирсол гардидан ба нишониҳои таъиншуда иҷозат дода шавад.

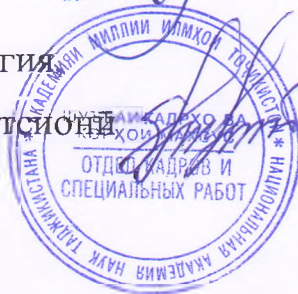
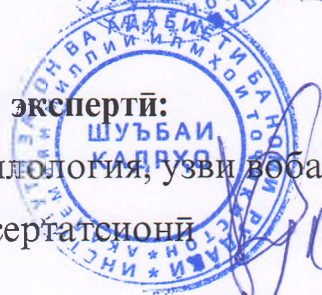
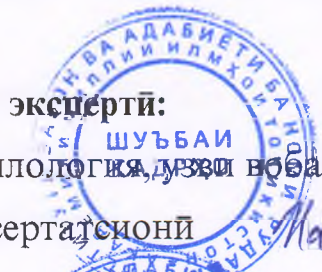
Раиси комиссияи эксперти:

доктори илми филология, узви вобастаи АМИТ,
узви Шурои диссертатсионӣ Раҳматуллозода Саҳидод

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илми филология, узви вобастаи АМИТ,
узви Шурои диссертатсионӣ Султон Ҳасан Баротзода

доктори илми филология,
узви Шурои диссертатсионӣ Нуров Пирмуҳаммад

08.07.2024